

po staletí spíše starší a zkušená osoba, je cílem porodníků získávat pro své kurzy mladé adeptky bez předešlé praxe a zkušenosti, které lze formovat podle vlastních představ. Takto vyškolené mladé porodní báby jsou pak zcela vzdáleny tradičnímu obrazu svázanému s tímto povoláním, neznaří rituály, jež k období porodu patří, a nepřísluší jim kompetence, jež jsou s bábou starého typu pevně svázány. Naopak jsou nositelkami mužského porodnického diskurzu, který jim byl vštěpován během jejich vzdělávání, vychovávány k poslušnosti vůči mužským autoritám a nezanedbatelnou měrou se podílejí na vývoji směrem k „profesionalizaci“ porodnictví.

Přínosem práce pro etnologii je rozkrytí strategií při vymezování kompetencí porodních bab, chirurgů a lékařů, což se v českých zemích projevilo s určitým časovým posunem. Práce může být i návodem k uchopení problematiky kompetenčních sporů a rozkrytí strategií mezi léčiteli (napravovači kostí, bylináři, zaříkávači) a lékaři, chirurgy a lékárníky. Pozitivní by bylo rozkrytí strategií vymezování jejich pravomocí vůči chirurgům, lékařům a lékárníkům, neboť k jejich ukotvení do systému zdravotní péče nedošlo a otázka „léčitelů“ je aktuální i v dnešní době.

Dana Motyčková (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Jana Špačková (ed.), „Ve jménu šťastných zítřků!“ Kolektivizace na Voticku. Město Votice 2018, 80 s.–

Brožura, na níž se spolu s editorkou podíleli též Jiří Maršíček, Václav Šustr, Martin Tichý a Jana Zelenková, vyšla v souvislosti s otevřením stejnojmenné stálé expozice. Tato expozice je programově umístěna do nově zrekonstruovaného františkánského kláštera ve Voticích, do budovy, v níž v padesátých letech sídlily správní orgány tehdejšího votického okresu a kde byli krom jiného vyslýcháni Státní bezpečností „vesniční boháči“, neschopní platit státu vysoké předepsané dávky, a další osoby obviněné z protistátní činnosti. Vyšetřovací místnost, v níž nejednou tekla krev, je součástí současné ex-

pozice. Výběr shromážděných textových i fotografických dokumentů, tematicky uspořádaných podle jednotlivých soudních procesů, tvoří páteř expozice, z níž návštěvníka do slova mrazí. Doprovodná publikace přibližuje kolektivizaci na Voticku, jejíž průběh byl enormně násilný i v celozemském měřítku. Mohli bychom spekulovat, že k tomu vedla hospodářská zaostalost této vnitřní periferie středních Čech, ale stejně tak zdejší společenské klima a několik fanatických komunistických arivistů.

Výstavě a vydání publikace předcházely široce založený archivní

průzkum v centrálních, okresních i městských fondech, rešerše místních, farních i rodinných kronik a především výzkum terénní. V závěru děkují autoři za výpovědi a poskytnuté dokumenty třiatřiceti respondentům jmenovitě a řadě dalších, kteří si nepřáli být jmenováni. Ani po čtvrt století trvání otevřené společnosti nevymizel na Voticku pocit nedůvěry a strachu. Potrestané rodiny i ve třetí generaci nesou stigma ponížení a křivdy, aktéři zla nebyli potrestáni a jen výjimečně označeni. Nejvýmluvnějšími ze všech jsou dva případy. Především kauza Františka Slepíčky z Jankovské Lhoty, kdy soud v roce 1952 poslal dva obžalované na popraviště a dalším třem desítkám obviněných vyměřil mnohaleté tresty. Tento proces je dosud živý v kolektivní paměti kraje, neboť postihl řadu rodin. Pro publikaci jej zpracoval badatel z Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) Martin Tichý. Méně známý je proces Josefa Honse z Křekovic, který byl v roce 1951 při výsleších ubit k smrti. Hlášení StB z Votic do Prahy o průběhu pohřbu Honsovy urny je výmluvným svědectvím o atmosféře strachu, v níž zdejší obyvatelé žili. Líčení represe proti soukromým zemědělcům na Voticku je opřeno o dva tajné archivní dokumenty z provenience StB: „Seznam

zemědělců, které je třeba vytyčit jako kulaky“ z roku 1952 (uvedeno 97 hospodářů) a „Seznam zemědělců určených k pozorování jejich činnosti“ z téhož roku (uvedeno 152 jmen). Konfrontací se seznamem režimem postižených hospodářů a trestů jim udělených (192 jmen, ale seznam nemusí být úplný), který sestavili autoři publikace, může si čtenář sám zrekonstruovat průběh a povahu zvěrstev, jichž se komunistický totalitní režim vůči rodinám zemědělců na Voticku dopouštěl: vězení, smrt (4 případy), pokuty, konfiskace majetku, vystěhování, zákaz vstupu do obce navždy (postižení nesměli ani o Dušičkách navštívit rodinné hroby) aj. Metodami a výsledky násilné kolektivizace zemědělství se již zasvěceně zabývala řada badatelů (srov. např. Jaroslav Rokoský – Libor Svoboda (eds.), *Kolektivizace v Československu*, ÚSTR, Praha 2013). Brožura, o níž referuji, představuje krátké spojení archivních faktů se syrovou realitou a je důkazem nenahraditelnosti orální historie v procesu utváření kolektivní paměti. Metodologicky nové je tu úzké propojení devastace tradičních sociálních vazeb venkova s devastací půdního fondu jako výsledek nuceného aktu téhož sociálního inženýrství.

Lydia Petráňová (EU AV ČR, v. v. i.)